

Pestprotocol

Alle kinderen mogen zich in hun basisschoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen

Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.

Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan!

Inleiding en beschrijving:

Pesten kan beginnen als een spelletje, als iets leuks om te doen. Het gepeste kind voelt zich erg ongemakkelijk door het pesten. Het lukt hem/haar niet terug te plagen, een grapje te maken of onverschillig te blijven. Degene die gepest wordt, wordt bang, verdrietig en voelt zich hulpeloos. Vaak is er een groepje kinderen dat meedoet met de pestkop, ze lachen wanneer de pester iets gemeens doet maar durven zelf niets te doen, de zwijgende meerderheid.

Pesten is bedreigend en gebeurt niet zomaar een keer, maar iedere dag, soms een jaar of zelfs langer achter elkaar. Bij pesten wordt een slachtoffer uitgezocht om de baas over te spelen op een bedreigende en gemene manier. De pestkop misbruikt zijn macht.

Meestal hebben de pestende kinderen niet in de gaten hoe afschuwelijk het pesten is voor degene die gepest wordt. Terwijl het gepeste kind bang is voor de pauze of niet op straat durft te spelen, ziet de pester het als een lolletje. Pesten lijkt dus op plagen, maar er zijn grote verschillen. De piek van pesten ligt tussen de 10 en 14 jaar maar kan ook in lagere/hogere groepen plaatsvinden.

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Pesten is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aan pakken.

Wat is onze aanpak?

Op de Nelson Mandelaschool stellen we regelmatig een onderwerp verwant aan pesten aan de orde in de klassen. Onderwerpen als *veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep, aanpak van ruzies*, komen met regelmaat terug. Ook de methodiek van de Vreedzame school is gericht op het versterken en vergroten van gewenst positief gedrag.

Leerkrachten zijn zich bewust van hun voorbeeldrol, zeker wat betreft de sociale interactie met leerlingen. De methodiek van Vreedzame School is leidend in het gedrag dat we voortleven. Regels worden doorgesproken en opgesteld in gezamenlijkheid met de leerlingen en zijn goed zichtbaar in het lokaal, de gang en hal.

Op de Nelson Mandelaschool proberen we pestproblemen te *voorkomen*. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, wordt het onderwerp pesten met kinderen bespreekbaar gemaakt en worden er, indien die er nog niet zijn, specifieke regels opgesteld. Als pesten optreedt, nemen leerkrachten, ouders en leerlingen die dit signaleren snel en duidelijk stelling. Wanneer pesten ondanks gezamenlijke inspanning toch aanblijft, hanteren wij een duidelijk stappenplan.

Voorwaarden:

Pesten moet als *probleem* worden gezien door *alle* direct betrokken partijen, te weten:

- Leerlingen de gepeste kinderen, de pesters én de zwijgende groep
- Leerkrachten ook de collega's waar de leerlingen niet bij in de groep zitten
- Ouders/verzorgers ook de ouders waarvan de kinderen niet direct bij betrokken zijn

Signalen en signaleren van pestgedrag:

Op school nemen we signalen van pesten zeer serieus. Deze signalen kunnen bestaan uit verschillende zaken die wij opmerken, hierbij valt te denken aan: Als we merken dat een leerling aangesproken wordt met een bijnaam, er regelmatig 'leuke' opmerkingen gegeven worden en de leerling daar niet op reageert, er opmerkingen gemaakt worden over de kleding/het uiterlijk van een leerling, er regelmatig bezittingen stuk of weg zijn van een kind, een kind geïsoleerd wordt of nooit gevraagd wordt om mee te mogen doen. Eenduidige signalen zijn buiten school opwachten, slaan of schoppen, uitschelden of volgen .

Deze lijst kan nog verder worden uitgebreid en is niet bedoeld als complete opsomming. Belangrijk gegeven is bij ons op school dat leerkrachten en ouders alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen de norm overschrijden.

Een belangrijke stelregel is dat het inschakelen van de leerkracht *niet* wordt opgevat als klikken. Vanaf de kleutergroep brengen we kinderen bij dat je niet mag klikken, maar als je gepest wordt of pestgedrag hebt gezien, je dit onder de aandacht mag brengen van je ouders en de leerkracht.

Een tweede stelregel is dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid heeft om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer en veiligheid in de groep. Toekijken en niet ingrijpen bij pesten houdt het pesten in stand.

Aanpak van ruzies en pestgedrag in het kort:

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten proberen zij er eerst zelf samen uit te komen. Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt heeft deze het *recht én de plicht* het probleem aan de leerkracht voor te leggen. Dit betreft ook eventuele omstanders.

De leerkracht brengt de pester/gepeste/betrokken kinderen bij elkaar voor een verhelderingsgesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en afspraken te maken. Ook kunnen individuele begeleidende gesprekken gevoerd worden met de gepeste of pester. Bij herhaling van pesterijen tussen dezelfde leerlingen volgen maatregelen (zie verder). Ook worden de ouders op de hoogte gebracht.

Als begeleiding, ondersteuning en gesprekken met de pester, gepeste en/of de groep niet leiden tot het verhelpen van het pesten, kan de school overgaan tot het verwijderen/schorsen van een leerling.

Twee belangrijke uitgangspunten tijdens bovenstaande zijn:

- De leerkracht biedt **altijd** hulp aan de gepeste
- De leerkracht neemt duidelijk stelling **tegen** het pesten

Adviezen voor begeleiding aan betrokkenen:

Hieronder beschrijven we de verschillende mogelijkheden van begeleiding die wij bieden aan de pester of gepeste. Deze mogelijkheden worden ingezet naar inzicht en/of inschatting van de leerkracht, dan wel na overleg met derden (ouders, collega's etc.)

Begeleiding van de gepeste leerling:

- We tonen medeleven, luisteren en stellen vragen om de situatie helder te krijgen
Hoe en door wie wordt er gepest, wanneer gebeurt het?
- We geven de leerling door gesprek inzicht in zijn/haar eigen reactie op het pesten
Wat doet hij/zij voorafgaand, tijdens en na het pesten?
- We bieden de leerling alternatieven hoe deze effectief/anders kan reageren op pesten
Stopverzoek, negeren, weglopen, omstanders betrekken, hulp invoeren van een volwassene
- We oefenen deze alternatieve reacties samen met de leerling om ze eigen te maken
- We bespreken, in het algemeen, wat de redenen kunnen zijn waarom leerlingen/de pesters tot pesten overgaan.
- We bespreken welke oplossingsvoorkeur de leerling zelf heeft en wie daarbij betrokken worden
- We geven de leerling inzicht in zijn/haar sterke kanten/eigenschappen en proberen deze te verbinden aan het nieuwe gedrag, maar vooral ook om het zelfvertrouwen te behouden.
- We bekrachtigen dit zelfvertrouwen en nieuwe gedrag
- We betrekken de ouders van de gepeste leerling bij de gesprekken, om te laten zien dat we gezamenlijk achter de leerling staan en het pestgedrag afkeuren.
- We *overbeschermen* het gepeste kind niet. We waken er voor dat we deze niet, door ons eigen handelen, in een uitzonderingspositie plaatsen

Begeleiding van de pester:

- We bespreken samen wat de reden is van het ruzie maken/pesten
De baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen
- We laten inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste leerling
- We laten de pester zelf excuses aan de gepeste leerling aanbieden en bereiden dit samen voor indien nodig
- We vertellen over de sterke/leuke kanten van de gepeste leerling
- We geven aan dat pesten verboden is in en om de school en de leerling zich aan deze regel moet houden. Hierbij benadrukken we dat het niet stoppen met pesten leidt tot consequenties en uiteindelijk verwijdering van de school
- We kijken samen hoe de leerling kan leren zichzelf beter te beheersen (*stop-eerst-nadenken*)
- We bespreken het pestgedrag met de ouders. We keuren het pestgedrag af, maar niet de leerling. We laten zien dat we in gezamenlijkheid werken aan verbetering.
- Samen met ouders onderzoeken we of extra (externe) hulp in de vorm van sociale vaardigheidstrainingen, Jeugdgezondheidszorg en/of GGD wenselijk is.

Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

Verschiedende redenen kunnen redenen zijn van het pesten. Te denken valt aan: een problematische thuissituatie, het gevoel van zich buitengesloten voelen, een overdreven competitiedrang, behoefte aan macht/control, onzekerheid over de eigen sociale positie in de klas of een eigen pestverleden.

Maatregelen:

In het voorgaande stuk beschreven we hoe wij als school begeleiding bieden aan de pester en aan de gepeste leerling. Deze begeleiding heeft als doel om het pesten te verhelpen en is tevens het signaal waarmee we duidelijk stelling nemen tegen het pestgedrag.

Indien de begeleiding echter niet tot het gewenste effect leidt, hanteren we consequenties. Ook hier geldt dat de opsomming geen vaststaand format is; ieder geval van pesten is uniek en anders, dat geldt ook voor de begeleiding en acties. Wij maken onderscheid in 5 niveaus van consequenties.

Niveau 1:

De leerling moet één of meerdere pauzes buiten op de bank blijven.

De leerling blijft na tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn

De leerling maakt een schriftelijke opdracht over de redenen en zijn/haar rol in het pestprobleem

De leerling moet informatie opzoeken over (de gevolgen van) pesten.

Tijdens deze fase wordt gelet op het aanhouden van het pestgedrag. Indien het pesten niet ophoudt, wordt de overgang gemaakt naar niveau 2.

Niveau 2:

Er vindt een gesprek plaats met de ouders, waarin de medewerking van de wordt gevraagd om een einde aan het probleem te maken.

Er vindt een gesprek plaats met de klas, waarin stelling genomen wordt tegen het pesten. Hier is ook nadrukkelijk aandacht voor de gezamenlijke verantwoordelijkheid, specifiek die van de zwijgende meerderheid.

Uiteraard kan er tijdens dit niveau gebruik gemaakt worden van de maatregelen van niveau 1. Indien gesprek met ouders en de klas niet leidt tot stoppen van het pestgedrag wordt de overstap gemaakt naar maatregelen van niveau 3.

Niveau 3:

Bij aanhoudend pestgedrag wordt deskundige externe/intern hulp ingeschakeld. Dit kan de anti-pest coördinator zijn, de schoolarts, de GGD, de schoolbegeleidingsdienst, de ouder contact medewerker of een andere partij anders. Tijdens deze fase wordt duidelijk naar ouders en pester gecommuniceerd dat indien het pestgedrag niet verdwijnt nadat (externe) deskundigheid is ingezet, de school overgaat tot schorsing en/of verwijdering uit de groep en/of school.

Fase 4:

Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school (van OODA) behoort tot de mogelijkheden. Ook tijdens deze fase blijft er intensief gesprek met ouders en leerling om de situatie te verbeteren/op te lossen.

Fase 5:

Bij aanhoudend pestgedrag kan de school in extreme gevallen overgaan tot schorsing en/of verwijdering van een leerling (zie procedure schorsen/ verwijderen).

Adviezen aan ouders:

Ouders van gepeste kinderen:

Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind. Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.

Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken. Door positieve stimulering en kan het zelfrespect vergroot worden en weer terug komen. Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport. Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt

Ouders van pesters:

Neem het probleem van uw kind serieus. Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden. Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen. Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet. Besteed extra aandacht aan uw kind. Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport. Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind. Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders:

Neem de ouders van het gepeste kind serieus. Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan. Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag. Geef zelf het goede voorbeeld. Leer uw kind voor anderen en zichzelf op te komen.